

Reposaaren painolastikasvit

Kari Mäntylä

3.3.2021

Reposaaren kasvistossa on yksi todellinen erikoisuus, painolastikasvit. Painolastikasvit eli paarlastikasvit ovat tulokaslajeja, 1920-luvulla päättyneen purjelaivakauden jäänteitä. Reposaari oli purjelaivakaudella ajoittain jopa koko Suomen vilkkain satama. Puutavaraa vietiin paljon ulkomaille. Tänne päin tultaessa lasti oli hyvin kevyttä, esimerkiksi mausteita, astioita, kankaita yms. Purjehdusominaisuuksien säilyttämiseksi aluksiin lastattiin lähtösatamasta tonneittain irtomaata painolastiksi ruumaan. Tämä painolasti eli paarlasti (ruots. barlast: ”vain paino”, saks. ballast) purettiin satamamääräysten mukaisesti aina tiettyyn paikkaan.

Kuvat 1 ja 2.

Painolastin joukossa Reposaarelle saapunut rohtorastikasvusto kadun varrella.

Valokuvat: Mirja ja Jouko Kortesharju.

Reposaarella paarlasti kuskattiin hevoscärryillä kallioisen maan tasoittamiseen ja satamakentän ja hautausmaan rakentamiseen. Lähtösatamasta otetun hiekkaisen maan mukana tuli tietysti muutakin, outoja piikiviä eli limsiöitä (”merikiviä”), kalkki- ja liitupalasia, eksoottisten simpukoiden ja kotiloiden kuoria, fossiileja ym., mutta myös kasvien siemeniä,

juuria ja rönsyjä. Uudella pohjoisella kasvialueellaan monet tulokaslajit menestyivät ja pystyivät tuottamaan siemeniä.

Painolastikasvit saivat tukevan jalansijan Reposaaressa, koska meren äärellä syksy on yleensä lämmin ja pitkä venyttäen näin kasvukautta. Myös kalkkipitoisen painolastimaan suuri määrä on ollut eduksi paarlastikasveille. Reposaaari välttyi myös yhdeltä kiroukselta, kun satamakentät jäivät asfaltoimatta, sillä purjelaivakauden jälkeen 1930-luvulla satamatoiminnot siirtyivät Mäntyluotoon. Ehkä jotain selittää sekin, että Reposaaari sai tien vasta 1957.

Kuva 3. Nuokkarhiainen.

Kuva 4. Jaakonvillakko.

Valokuvat: Mirja ja Jouko Kortesharju.

Kuva 5. Jänönapila.

Kuva 6. Sirppimailanen.

Valokuvat: Karri Jutila.

Nykyään Reposaaari on maassamme ainoa paikka, missä painolastikasveja on toistaiseksi yhä runsaasti (yli 50 lajia). Silmiinpistävimpiä ovat ehkä komeat rohtorasti, nuokkukarhiainen ja jaakonvillakko sekä pukinparta, jänönapila ja mailaset. Monilla paarlastikasveilla on Reposaaressa ainoat vuosikymmeniin tunnetut kasvupaikat maassamme. Ja mikä ilahduttavinta, painolastikasvit antavat koko alueelle hienostuneen, hieman aristokraattisen ilmeen, samalla kun ne tuovat tuulahduksen kaukaa merten takaa. Ne ovat osa Räpsöön imagoa. Painolastikasvit ovat Reposaaaren elävä museo ja sellaisena säilyttämisen arvoinen. Suomen painolastikasviston tulevaisuus on paljolti Reposaaaren varassa.

Lähteet:

Kalinainen, P. 1987. Reposaaaren painolastikasvit. Porin ympäristönsuojelulautakunnan julkaisu 1/1987. 48 s.

Jutila, H. 2000. Porin Reposaaaren painolastikasvit. Porin kaupungin ympäristönsuojelutoimisto. 40 s.

Kortesharju, M., Riihiho, A. ja Riutta, T. 2007. Reposaaaren aarteet. Näyttely painolastimaasta ja sen kätkemistä esineistä. Porin kaupungin ympäristötoimisto. 26 s.

Kortesharju, M. 2008. Reposaaarelainen PIHA, Porin kaupungin ympäristötoimisto. 39 s.